

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ven. Viri Thomæ Malleoli A Kempis, Canonici Regvlaris
Ordinis D. Avgvstini. Opera Omnia**

Thomas <von Kempen>

Dvaci, 1625

De publica protestatione eius, & de veridica prædicatione Euangelij, quod
prædicavit. XVIII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-45790](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-45790)

vitam spiritualement plures viros ac mulieres, prius secundum seculum viuentes; in fidelitate ad Dominum nostrum Vrbanum sextum, quod multa millia personarum testificarentur de credulitate, quod credunt eum fuisse non minorem in dictis virtutibus, quam in antedictis scientijs. Magister VVilhelmus de Saluaruilla cantor Parisiensis, Archidiaconus Brabantiae in ecclesia Leodiensi, Doctor in theologia praecellens, haec praedicta compilauit, prout ab ore fide dignorum audiuit, & secundum quod ipse magistrum Gerardum nouit, vera esse procul dubio credit.

Notitias.

2. **C**onsonant scriptis tuis verba supradicti doctoris, de veridica laude magistri Gerardi, primi nostrae religionis institutoris. Nam quod doctor praecellens breuiter & summatim conscripsit, tu largiore stilo reserasti. Vnde quo plura testimonia de venerabili viro percipio, eo amplius exulto, & dictis eius fidem firmitus adhibeo.

Senior.

3. **V**tergo non tantum aliorum testimonijs informeris, ad habendam notitiam magistri fidelissimi, volo introducere eloquia oris eius: quatenus publica protestatione eius lecta, cognoscas clarè, quid viuens ipse docuerit & professus sit.

C A P V T X V I I I .

*De publica protestatione eius, & de veridica
predicatione Euangelij, quod
pradicauit.*

1. **E**go Gerardus dictus theutonice Groot, coram omnipotenti Deo, coram omnibus Sanctis, & coram vobis & omnibus hominibus, protestor firmiter me circa ea, quae fidei sunt, in ipso summo lapide IESU CHRISTO fundamento, firmam, illibaram, & catholicam fidem praedicasse & defendisse; atque in via morum sanas, certas, & indubitas euangelicas & apostolicas doctrinas & vias, secundum scripturas diuinitus inspiratas, docuisse & seminasse secundum

sensus

sentus & intelligentias sanctorum doctorum & patrum, Ambrosij, Gregorii, Augustini, Hieronymi, Chrysostomi, Dionysij, Bernardi, Bedæ, Isidori, Hugonis & Richardi, quorum libros, vnâ cum sanctorum aliorum libris, pro terrenis habeo & quaero. Itemque ea, quæ scripsi aut prædicauit circa iura humana, aut circa materiam decretorum aut decretalium, & maxime circa turpissimos notorios fornicatores; spero ab omnibus medullitus iura intelligentibus, aut tanquam certa & indubitata, aut tanquam securiora & probabiliora, aut veriora, cum eo temperamento & moderamine, quibus ea pronunciaui aut scripsi, inueniri & probari; saluo semper iudicio sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ, cui humillimè vndique & vbique me submitto. Et si (quod absit longissimè) me contra fidem vel sanam doctrinam, quam vbique defendo, quispiam dixisse diceret vel confingeret, aut nominatim me exprimendo, aut si hoc non auderet in proprijs verbis, diffusius circumloquendo, aut in genere me vrendo secundum præsumptionem aut cleri aut populi designaret, aut temerariè infamaret, aut falsum aut mendacium reperiretur in effectu. Episcopalem reuerentiam excipio, cui in hoc defero honorem. Si tamen (quod absit) quid reperiretur in literis principis populi & domini nostri Episcopi, respondeo quod beatus Bernardus ad litteras quasdam summi pontificis, cum ascensum malo præbuisset, respondit, videlicet pontificem nostrum aut circumuentum mendacio, aut importunitate victum.

F. thesauris.

*Conclusa & proposita non vota, in nomine Domini
à magistro Gerardo
edita.*

2. **A**D gloriam & honorem, & seruitium Dei, intendo vitam meam ordinare, & ad salutem animæ meæ. Nullum notum temporale, siue corporis, siue honoris, seu fortune, seu scientiæ, præponere saluti animæ meæ. Omnem æmulationem Dei sequi, de qua mihi certum esset esse scientiam & discretionem; habito respectu ad corpus & statum meum, de quibus aliquæ æmulationes subsequuntur.

3. Primum est, nullū amplius beneficium desiderare: nec spem, nec desiderium in aliquod lucrum temporale ponere de futuro. Siquidem quanto plura habuero, tanto sine dubio auarior fuero. Item secundum ecclesiam primitiuam, non potes habere plura beneficia. Item in morte te pœnitebit, quia communiter dicitur: quod nunquam quis pluralis in beneficijs, sine huius pœnitentiæ

rudine mortuus est. Et quanto plura beneficia & plura bona habeo, tanto pluribus ego seruo, & pluribus oneratus sum: & est contra libertatem spiritus, quæ est principale bonum in vita spiritali. Alligatur enim affectus pluribus, & tenetur pluribus alligatus. Repugnat namque paci cordis & quieti mentis, affectio huiusmodi animam inficiens, & curæ istæ annexæ, mentem maculant & disturbant sapius. Item appetitus plurimum rescindendus est: deinde possessa abbrevianda sunt, discretè ad minus. Itē. Si de meis largiri volo, cur pro pluribus stabo? Tantum est, si dero ex modico modicum, sicut ex magno multum Deo; quia non substantiam, sed cor pensat Deus. Vnde vidua, quæ misit duo minuta, diuitibus præfertur à Domino. Item video, quod quæ habeo, excellenter me ligant: quanto magis illa acquirenda, si adderentur istis? Item satis habeo, secundum proportionem communis vitæ & dignitatis.

4. Item, nulli Cardinali vel Ecclesiastico attēto sine hoc seruitium, ab beneficia vel bona temporalia consequenda; quia hoc seruitium multis lapsibus & reciduationibus proximum est, & tu debilis es, & periculis multis, nisi in seruitio Dei, te expones & mortisatis proximus, & nullas comestiones vales sustinere. Item, nulli Domino temporali seruiens ad lucrum consequendum. Item, nullius domini vis vnquam esse astrologus. Item, pro nullo homine mundi, exercere debes aliquam scientiarum prohibitarum; quia res in multis in se malæ, suspiciosa, & suspecta, & prohibita. Item, omnes has superstitiones & alias curiositates debes à mentibus hominum remouere, in quantum potes, salua quiete mentis & puritate & libertate voluntatis, vt in illo, in quo Deo displicui, Deo complaceam secundum suam voluntatem. Item, nunquam tempus eliges ad itinerandum vel flebotomizandum, vel ad aliquid aliud, nisi grosso modo secundum aeris consistentiam. Talis enim electio prohibita est in decretis & à sanctis Patribus. Item, quicquid incipiam, in nomine Domini incipiam, & spem meam in illa re ponam in Domino, vt ipse ad viam salutis meæ, me in illa re dirigat. Et non dependeat aliqua spes in fato vel orbibus caelestibus, alia à spe Dei, & oratione, & bonis spiritibus, & eorum custodia. Item, quomodo scio, si prosperari in via vel in re est mihi vtile? imò sapissime inutile, quia saepe angustia, saepe tribulatio vtilissima est; ergo supponam me inordinationi Dei. Beatus enim homo, qui sperat in Deo. Omnem igitur sollicitudinem in eum proicias, quoniam ipsi cura est de te. Quanta enim misericordia me, per flagella cōtra meam voluntatem, spero reuocant? Nec solliciti debemus esse, quid manducemus, quanto minus de astris & superstitionis? Necessarium

Temporis
nulla ratio
habenda ad
iter suscipien-
dum, aut
aliud
quiduis.

rium est enim ex corde puro omni Christiano seipsum deserere,
& se Deo committere.

5. Item, nunquam iudicabo rem futuram, & modicum aduer-
tam futura in genere; quoniam Deo & me & mea singula sup-
ponam. Item, per honores, & fauores, & per auaritiam, quibus
omnes student, coinquinatur homo, & per tales lucratiuas scien-
tias obscuratur, passionatur, & rectitudo naturalis obliquatur, &
infitur appetitus; vt nec quæ sunt Dei, nec virtutis, nec bona
corporis rectè aspiciant. Vnde rarissimè est, quòd qui scientiis
lucratiuis vel medicinæ vel legibus vel decretis inhæret, rectus
fit vel æquus in ratione, vel iustus, vel quietus, vel rectè viuens.
Item, Tu nullum tempus consumes in geometricis, arithmeti-
cis, rhetoricis, dialecticis, grammaticis, lyricis poetis, iudiciali-
bus, astrologis. Hæc enim omnia per Senecam reprobantur, &
retracto oculo bono viro respicienda sunt, quanto magis spiri-
tuali vel christiano respuenda. Item inutilis temporis consum-
ptio est, & nihil prodest ad vitam. Item, inter omnes scientias
gentilium, moralia minùs abhorrenda sunt; quæ sæpe sunt mul-
tum vtilia & proficua, & tam in propria persona quam in docen-
do alios. Vnde sapientiores omnem philosophiam ad mores re-
torquebant, sicut Socrates & Plato. Et si de altis rebus dixerunt,
etiam subleui moralitate ea figuratiuè, secundum beatum Au-
gustinum & experientiam tuam tradiderunt, vt & inueniri pos-
set semper mos iuxta cognitionem. Vnde & Seneca hæc secu-
tus; in quæstionibus naturalibus, toties admiscet moralia. Quic-
quid enim meliores nos non facit, vel à malo non retrahit, no-
cium est. Item, secreta nature non esse studiosè inquirenda in
libris gentilium, nec legis nostræ veteris & noui Testamenti; sed
cum occurrent, de eis & in eis Deus est laudandus & glorifican-
dus; vt de naturali fiat meritoria scientia, & offeratur sicut sacri-
ficium Deo altissimo, per gratiarum actiones cum Abel iusto, &
cum eo cogitetur aliquod bonum in honorem Dei. Aduerte in
omnibus, quòd hæc omnia coinquinant, non satiant, & inuenies
in eis nauicam, per gratiam spero Altissimi.

6. Nunquam capies gradum in medicina; quia nec lucrum,
nec beneficia, cum gradu intendo acquirere. Similiter nec gra-
dum in legibus vel canonibus, quia finis graduum est, vel lucrum,
vel beneficia, vel inanis iactantia, vel gloria mundi: quæ cum
ad lucrum vel beneficia non ordinantur, simpliciter inutiles sunt,
& supernacua, & stultissima res, & contra Deum, & omnem li-
bertatem & puritatem sunt; & homo cum illas appetit, cadit in
mala plurima, & peiores sunt lucris & beneficiis. Item nullam
artem studere, nullum librum facere, nullum iter arripere vel la-
borem,

M m 3

Moralia
ex scriptis
gentilium
præcipuè
sectanda.

Gradus &
honores
in scien-
tiis quam
vani.

borem, nullam practicam scientiæ exercere ad dilatandam famam meam, & nomen scientiæ meæ; & ad habendos honores vel gratitudinem quorumcumque; vel propter memoriam mei post me derelinquendam. Si enim propter hæc talia, vel aliquem actum fecero, mercedem in eis ponendo, non reddetur mihi apud Patrem qui in cælis est; & si quid talium propter bonum & mercedem æternam semper faciam, vnde dilatatio nominis omnimodo vitetur. Item, quia hæc inanis gloria, memoria, & fama, etiam per philosophos tam excellenter est reprobata, ut vix eam aliquis dignus laude admitteret. Et si veniret laus ex opere propter Deum facta, de quo intentio fuerit occulta, licet hoc opus luceat, redde Altissimo laudem illam & gloriam.

Disputa-
tiones pu-
blice haud
adeo uti-
les.

7. Item secundum Bernardum, nullum verbum proferas, de quo multum religiosus vel scientificus appareas. Item, omnem disputationem publicam vitare & abhorre, quæ est litigiosa vel ad triumphandum, vel ad apparendum, sicut sunt omnes disputationes theologorum & artificum Parisiis, imò nec ad discendum interesse. Patet, quia contra quietem sunt, & lites & dissensiones fiunt, & inutiles & semper curiosæ; & ut plurimum superstitiosæ, animales, diabolicæ, & terrenæ: ita quod doctrina sæpe nociva & semper inutilis est, & consumptio temporis inutilis est. Interim possis lucrum spirituale acquirere vel oratione in merito vel studio alicuius devoti. Item, nunquam disputabo cum quocumque priuatè, nisi præordinetur certus finis evidētis boni: & nisi talis sit, qui me velit audire, & cum quo possim sine litigio conferre & modestè, nisi malitia rigorem requireret propter bonum subsequens, & hoc nunquam nisi bene delibera- tè. Patet, quia semper in bono fine omnis res debet ordinari in laudem Dei, hoc est semper orare. Vnde non differas cum eo, nisi qui veritatem concedit.

8. Item, nunquam studebis ad capiendum gradum in theologia, vel nitèris ad hoc, quia lucrum & beneficia nolo consequi vel famam, & scientiam æqualiter possum habere sine gradu. Item, communiter est carnale, & qui carnaliter sapiunt. Item in multis retraheris à salute proximi. Item ab oratione, à puritate mentis & abstractione. Item multis vanis lectionibus oportet interesse, & multitudine hominum in quibus homo inquinatur & divaricatur. In legibus & in medicina nunquam studebis nisi casu occurrente, & in quo possis aliquid boni facere cum eis. Nihil enim nutriunt in se, sed mentem diuertunt: sed amore concordie, vel casu necessitatis, vel casu mirabili se offerente in legibus potest videri, & pro proprio corpore vel socij in medicina. Sunt enim res seculares, in quibus magis congruum est pati alio-

-rum

rum consilia, quam dare. Item theologis, monachis, & legem Dei desiderantibus prohibentur leges & medicina. Item, non dabis dubias medicinas, vel dubiæ infirmitati quascumque medicinas, vel cuiuscumque ægroto, nisi maxima necessitate modicum dicas, ubi alius haberi non possit, sed aliter nunquam te intromittas. Item, vides quantum boni viri gaudent liberati à practica eius. Item, in nullis causis placiti vel controuersie consulas, vel te intromittas, nisi euidenter constaret tibi, quod illi calumnia euidenter fieret; & nisi miserabilis, & nisi causa tota pia esset; vel manifestissimorum malorum fieret repressio, vel pauperum suppressio; & si æqua mente seruata, possis te intromittere. Et post intromissionem te retrahe, ita vt reliquiarum curæ non mancant. Et in hoc cautè attende, vt amicitia, vel consanguinitate, vel odio non mouearis. Et si amicus, vel consanguineus, vel odibilis aliquando tibi, inuestiga intra te, si esset alienus vel non odibilis, si idem faceres. Patet satis, quia conditio felicitatis in rustico est, quod non vidit (secundum Virgilium) ferrea iura, infantumque forum.

9. Item, corâ officiali vel iudice spiritali, pro nullo amicorū, vel consanguineorum, vel aliorum fau ore comparebis; nisi vrgeret maxima necessitas pietatis; & tunc alium procuratorem mittere debes, si necessitas requirat, & ipsemet non ire. Ex hoc namque turbatur quies mentis, si ires, & strepitui & naufragio mundi te intromitteres: in omnibus aliis, mitte mortuos sepelire mortuos suos. Coram scabinis vel iudice seculi in Dauentria nō comparebis, nisi in similibus necessitatibus: quia amici tui omnia hæc tractant satis coram scabinis. Nunquam de quibuscūque hominum controuersis (nisi vt supra) te intromittas: nisi ad cōponendum, si in breui & sine strepitu cōponi potest: & vbi cūque etiam compositio fieri debet, si æquè bene per alium fieri potest, non te intromittas, & hoc semper considera: sed propter tuam quietem, pacem, quam posses verisimiliter ordinare, non dimittes.

10. Item, quodcumque aliquis tuus consanguineus verberatur, interficitur, vel molestatur, nunquam iniuriantem molestabis: nunquam consilium in malum eius, contra eum dabis: nunquam os tuum contra eum obturabis, vel eum vitabis: sed potius consolatoriè monebis, vel ad pacem reduces. Et si volunt vindicare amici, à vindicta eos remouebis placidis verbis: & ab iniuriis, ne inferant. Tu te dimittes omnibus, & exemplum tale præbebis, quanto magis alios mouebis. Item facta amicorum, & consanguineorum, vel dominorum, nunquam tractabo: nisi merè pia sint, ad misericordiam, & pietatem, & iustitiam declinantia: & quæ per alios æquè bene fieri non possint. Malum

ellet etiam propter contemplationem, pietatem, & iustitiam, quod per alium fieri non posset deferere, & proximi utilitates pias.

De sacris libris studendis.

21. Reuertor ad scientias. Radix studij tui & speculum vitæ sint primò euangelium Christi, quia ibi est vita Christi. Deinde vitæ & collationes Patrum. Deinde epistolæ Pauli, & canonice, & actus Apostolorum. Deinde libri deuoti, vt meditationes Bernardi, & Anselmi horologium. De conscientia Bernardus, Soliloquia Augustini, & consimiles libri. Item Legendæ & flores Sanctorum. Instructiones patrum ad mores, sicut pastorale Gregorij. De opere monachali beati Augustini: Gregorius super Iob, & similia. Homiliæ euangeliorum Sanctorum Patrum & quatuor doctorum. Intellectus Sanctorum Patrum, & postillæ super epistolas Pauli, quia continentur in capitulis ecclesie. Studium in libris Salomonis Parabolarum, & Ecclesiastæ & Ecclesiastici; quia continentur in ecclesia in lectionibus & capitulis. Orabo spiritu, orabo & mente. Studium & intellectus psalterij, quia continentur in ecclesia sanctorum Patrum. Psallam spiritu, psallam & mente.

F. profologium.

12. Librorum Mosaicorum; studium historiarum, Iosue, Iudicum, & Regum, prophetarum, & expositiones Patrum in his. De modo transcurrèdi decreta, propter scire instituta maiorum & ecclesie; non ad incorporandum, sed transcurrere, ne ignorantia iuris pietatem vertas in inobedientiam; vt videas grossos ecclesie primitiæ fructus; vt scias à quibus debes cauere, & à quibus monere cauendum. Omni die quando potes, debes audire missam vsque ad finem: laicis enim præceptum est in dominicis, vt de conse. dist. 1. c. missa: clericis singulis diebus, vt in glossa ibidem. Idem in ecclesia maneat diebus festis, quousque missæ solemnitas compleatur. Item corporali nature iuuamen est ad deuotionem cantus, vt scis per experientiam.

Missam audiendo quomodo nos gerere oporteat.

13. Surgendum semper in euangelio, & standum est, vnde de conse. 1. cap. dicitur: Apostolica auctoritate mandamus, vt non sedentes, sed venerabiliter curui stantes simus, & in cōspectu euangelij. In verbo Venerabiliter includitur, honorem tribuendum euangelio. Vnde & in verbo quo dicit; Attentè verba eius audiant, & fideliter adorent; id est, venerentur per compositionem corporis. Corporales venerationes sunt: primò in curuitate; secundò in capitis deponendo ex consuetudine; tertio inclinare ad verbum Iesus & Maria; quia hoc habent Deo deuoti. Item cum legitur Euangelium, mens non debet aliam sibi ora-

tionem

tionem præponere, vel aliam lectionem, cui debet intendere. Pluribus intentus minor est ad singula sensus. Præcipiuntur enim verba euangelij & scripturarum apostoli, in solennitatibus attendenda, per cap. Omnes de conse. d. prima. Frustra audire esset, nisi attenderemus. Item nihil legere, nihil meditari; quia attendere præsens debitum est seu debemus euangelio, à quo subtrahimus omne, quod vel dicendo vel meditando peragimus. Item curuatio nostra illis verbis, & veneratio corporalis, signa sunt venerationum mentalium. Signa falsa sunt, nisi signata eis respondeant. Item illorum mentalium hæc exteriora inductiua sunt: & sic sunt frustra, si eis non corresponderent.

14. Item plus ore & mente venerari est, quam solo ore vel capitis. Vnde audiam capitis, audiam aure, audiam & mente: aliter est sicut cymbalum tinniens, aut æs sonans. Non sunt mihi voces aut loquelæ, quorum sermo à me non percipitur. Item genu flexo, capite non velato, dorso inclinato stabis post consecrationem sacramenti, si ipsum vel calicem videre valeas. Humilis illa adoratio & bassatio corporis, decens Deo & menti congrua, in iuuamen deuotionis omnimodo; imò aptissima inclinatio capitis super cubitum vt scis. Maximè enim seruus tenetur exhibere reuerentiam Domino, in præsentia Domini. Incuruatio est mirabiliter apta deuotioni mentis, propter proportionabilem phantasmatum morionem. Quando es remotè, vel videre non potes, iaceas capite declinato, & ora in abscondito Deum tuum, à Sanctus vsque ad pacem; & deinde siue capias siue non, vsque ad Euangelium sancti Ioannis.

Incuruatio apta deuotioni.

15. Pacem venerabiliter & deuotè sumas, quia contactus est Dominici corporis per os sacerdotis. Nonne & Veronica adoratur? Nonne pictura Christi, non Christi dedicata corpore adoratur? Nam fideles solebant communicare omnes in primitiua ecclesia; loco cuius communicationis datur pax, quasi aliquid communicationis corporis Christi. Ratio, quare non ita communiter datur corpus, opinor; quia in primitiua ecclesia meliores erant feruente sanguine Christi; & religio stetit in vigore & culmine, quæ est iam antiquata. Vnde & ipsi se subtraxit. Quando pax venit, sis paratus ac si capias corpus Christi, & tunc leua desiderium, & te prepara, vt si sacramentum corporaliter manducare non vales, saltem spiritualiter manduces. Post communionem talem ex pace, oportet desiderium tuum manere, & durare intus. Si tamen euagari incipias, sicut solet tibi contingere, quando per te cogitas, quæ non præordinasti, vade ad passionem Christi.

Pax oblata in missa quid notet.

16. Item à Sanctus sanctus, prepara te ad videndum sacramentum.

M m m s

mentum.

mentum. Nunquid solent omnes se præparare ad videndum regem, à quo & videantur? Post visionem, præpara te ad ipsum manducandum, & nihil aliud facias; quia tunc præsentia Christi operatur, & iuuat infirmitatem tuam, & sic ad sacramenti amorem exciteris. Hoc patet per hoc quod dicitur, Sursum corda, & Habemus ad Dominum. Item semper appropinqua sacerdoti, quantum honor permittit, ut audias missam, ut videas sacramentum, & in præsentia eius sta. Nunquam velis alicui consulere vel dicere (nisi deuotissimo) vel iuuare ut ordinetur. Primò, propter dicta, quæ ad officia continentur, quæ fieri deberent, & non fiunt, ut patet in 4. Sententiarum, & in Decretis. Secundò, propter simoniam, quæ communiter interuenit. Tertio, propter inutilem statum ecclesiæ. De abstinentia, videtur bona, sed non promissa. Primò, seruare præcepta ieiunia; Secundò, nunquam comedere carnes. Rationes habes in margarita Decretorum, de Consecratione, v. distinctione, vbi. Tertio, aduentum & septuagesimam semper ieiunare, non sine causa dimittere. Quarto, quotidianum ieiunium sit, non satiari totaliter, nisi frigus impediatur. Hoc suadent philosophi omnes, præcipuè Seneca & Aristoteles. Dum adhuc appetitus durat manum retrahere. Sed male scitur satietas, sed eam sic considera, quantum velles comedere, si omnino liceret tibi vsquequaque; & de illo appetitu durante aliquid trahas, quod tibi rationabile videtur. Quintò, iuxta finem comestionis vel vltimum ferculum, delibera quantum comedisti, & quantum esses adhuc comesturus, si continuares, & de hoc refeca; sequitur vel præcedit ista præcedentem? Sextò, in principio, cum præparare incipis, delibera comestionem tuam, & eius quantitatem. Septimò, caue plus quàm ab vno pyro cocto post cibum, nec multum magnum, vel tria paruissima. Octauò, semper in nocte comedere inter horam quartam & quintam; nisi hospites, infirmitas, vel accidens aliud, iter vel huiusmodi impediuerit. Probat per causas. Primò, hoc digestionem conueniens, ut cibus in stomacho non corrumpatur in vigilia, per hoc quod calor sit nimis modicus. Secundò, propter studium vel aliud impediens digestionem in vigilia, sicut sollicitudo & tristitia. Tertio, ne digestionem impediatur potus supersumptus. Quarto, ne potum supersumere tibi conscientiam faciat, quod saepe contingit. Quintò, ne crudum pomum, species, vel alia te tentent per diem. Sextò, quia somnus est melior, quia plenus venter libenter dormit. Septimò, quia tunc studium & orationes diei, minus impediunt somnum. Octauò, ex hoc fiet, ut eatur citò dormitum, & vna hora semper. Nonò, ex hoc fiet, ut sit vnus somnus con-

De abstinentia documenta.

continuus propter tempestiuam dormitionem. Decimo, non tenebit te delectatio studij nimis ad noctem. Undecimo, quia tunc habes totam diem in laboribus & orationibus. Duodecimo, quia tunc tua vigilia tota est sobria & ieiuna, subtilis & apta ad Deum & opera. Item plus appetit homo cibum, qui comedit quam ieiunus; sicut non potest se homo abstinere, existens iuxta vel in mensa. Item, ab exaltatione sancte crucis vsque ad pascha, non nisi semel comedere, hoc est Carthusiensium, & Bernarditarum, & aliorum. Item, hoc incipit in septembri circa æquinoctium, & durat vsque ad æquinoctium ferè vernale.

17. Item, in magno frigore, plus comedere licet, non tamen nisi semel, quia hoc est doctrina Hippocratis. Item, hoc adiuvat te ad resistendum frigoribus, quibus vix alias posses resistere: Vnde potes vna hora vel media plus dormire. Item quando bis comedendum est, tunc modicum de paruo digestibili, vt vnum ouum, non plus; vel magis aliqua siccantia, vt panem & vinum, vel species cum pane modico; si tamen vinum, &c. quia pro digestionem. Sunt hic rationes sicut superius, vbi de nocte comedendum concluditur. Item vellem posse nunquam bibere vinum sine causa, quamdiu essem sanctus, ne contra doctrinam Pauli agerem; est enim in eo luxuria, item expensæ nimia. Item post prandium & ante, sed inter prandium, nunquam bibere, nisi infirmitas vel causa maxima ac ratio dictaret. In labore & post laborem nullo modo bibere, nisi sedata calefactione, hoc sanum corpori & animæ. Nulla satietas trahat te ad potandum inter horas vel ieiunia frangenda. Bonum est iniicere pedes in compedes sapientiæ. Item sit tibi hora ad perlegenda ea, quæ scribis in hoc libro, quia hoc ordinat statum tuum. Viderur mihi, quod patres in deserto breues & crebras orationes fecerunt; ex eo vt semper continè cor eleuetur ad Dominum, & non in res fundatur, sed abstrahatur à rebus, & sic faciendum est.

18. Consilium in nomine Domini, quod semper ferijs quartis ieiunem, nisi infirmitas vel rationabilis causa obstiterit; vt non habeam tanquam fixum, sed tanquam ad quod niti debeo: similiter sabbato, & feria sexta. Die namque ferie quartæ Iudas tradidit Dominum, & sexta crucifixus est; & qui non ieiunat, videtur tradere & crucifigere Christum cum crucifigentibus sine necessitate. Eo plus teneor, quia clericus sum de sorte Domini. Item sanitas conservatur multa, & animam sentio meliorem cum Deo suo. Etiam si modicum corpori noceret, non aduerte; semper enim melius fuisti, quando ieiunasti; semper solue Deo tuo aliquid, & semper eius melius recordaberis.

Ieiuniorū
per heb-
domadam
ratio.

19. Cauē subitam comestionem, & auarā, & auidiam. Venit enim velocitas ex amore obiecti inordinato. Edacitas velox gula, & desiderium admixtum habet & vitium. Gregorius in expositione Iob: Loquacitatem excitat, immo inebriat, calefacit & exorbitat, sicut ebrietas vel nimia loquela tepescit, & illecebras educit. Item omnem cogitatum de Deo præscindit & recludit. Melius est vnum actum in magna mora bene facere, quam in parua exorbitare. Nam ad sanitatem corporis, quanto honestius & ornatius ingeritur cibus, tanto facilius digeritur & salubrius. Et sic etiam debet vsitari, & scribendo, & loquendo, & agendo, vt non festines. Secundò, quia in illis non potest gloria Domini quæri; cum ita impetu homo fertur in rem, quòd omnes vires in eam extenduntur. Discas ergo tardare & minui ab actu. Nullum bonum facias, vt inobedientiam incurras. In temporalibus pecunijs, redditibus, & libris, habeas te sicut dispensatorem, & videas, vt in hoc fidelis & prudens inueniaris. Tibi ergo victum & vestitum frugaliter tribuas; deinde magis indigentibus & melioribus, & in salutem animarum magis. Nulli non indigenti aliquid notabiliter tribuas vnquam, quia indigentes plurimos inuenis. Et si abundanti tribueres, fideliter non dispensares, nec prudenter ad tuam salutem. Item ne carnaliter in dando afficiaris. A nullo temporale accipiam, cum indigentiores reperiantur; quia quod nulli facere volo, ab alijs non postulabo. Item dixit: Pro nulla re mundi deberet homo turbari. Qui facit illud quod scit, multum mereatur scientiæ: & qui non facit illud, quod scit, multum cæcitatatis.

20. Magnum est obedire in illis, quæ sunt homini contraria & graua, & hæc est vera obedientia. Præ omnibus & in omnibus stude te humiliare specialiter in corde, & etiam ad extra coram fratribus. Scientia scientiarum est scire se nihil scire. Quanto plus homo scit se distare à perfectione, tam prope est perfectioni. Initium vanæ gloriæ est sibiipsum placere. In nullo melius cognoscitur homo, quam in hoc, quòd laudatur. Semper debes nitì aliquid boni notare, & cogitare de alio. Quoties aliquid inordinatè extra Deum concupiscimus, toties à Deo fornicamur. Ideo propheta ait: *Mibi autem Deo adherere bonum est.* Viriles esse debemus in oratione, & non leuiter desistere: nec cogitare, quòd Deus non vult nos exaudire; sed quoties repellimur, nunquam desperemus. Pusillanimes orare debent, tanquam filius ad pium patrem, sicut in euangelio dicitur: *Quis ex vobis patrem peti panem, nunquid lapidem dat ei?* Et cætera. In omni re mundi est tentatio, quamuis homo non sentiat.

21. Maxi-

Scientia
omnium
maxima
est scire se
nihil sci-
re.

Psal. 73.

Luce. 11.

21. Maxima tentatio est non tentari. Quamdiu homo inuenit in se aliquid ad amputandum, tunc bene stat. Quando aliquid mali sibi suggeritur, cogita, quod velis socios tuos interrogare, & tunc diabolus stat confusus. Semper magis sperabis de æterna gloria, quam timebis de gehenna. Caueat quis, ne alios scandalizet moribus suis; sed studeat mores suos corrigere, & honestè se vbique habere, vt alij magis ædificentur. Cum qualibus cogitationibus vadit homo dormitum, cum talibus surgit. Vtile est tunc orare, vel aliquos psalmos legere. Modica confusio hinc perpeffa delet æternam confusionem coram Deo & omnibus Sanctis. Illi studeas solum placere, & illum timere, qui te & omnia tua cognoscit. Posito quod omnibus placeres, & Deo displiceret, quid esset? Auerte ergo cor tuum à creaturis, etiam cum magna vi. Auerte, vt teipsum perfectè sic vincas; & erige cor tuum semper ad Deum, sicut propheta dicit: *Oculi mei semper ad Dominum, Deo gratias.* *Psal. 24.*

Maxima
tentatio
non tem-
tari.

*Epistola ad Episcopum Traiectensem pro Magistro Gerardo Groo
quando erat ipsi interdictum, ne publicè predicaret.*

22. **P**ater præcellæ potestatis, & princeps populi Traiectensis. Nuper cum inspirato Domino, Gerardus Magnus diaconus vestre diocesis, in his vltimis temporibus prædicationis zelo accensus, clero ac populo scelera sua annunciaffet & pericula, nec non sanam & veram Euangelicam & Apostolicam doctrinam, contra hæreticos, vsurarios, & clericos focarias habentes, atque contra diuersa aliorum facinora & flagitia in diocesi vestra, per vestram & parochialium curatorum licentiam, non sine fructu & incremento, vt sperat, prædicasset & seminasset. Vnde in diuersis locis, multorum corda vias suas peruersas & malas relinquente, conuersa sunt ad Dominum. Vnde etiam in agro dominico, virginici flores plurimi, viduarumque castarum, & voluntariorum pauperum segetes, abrenunciations seculi, restitutiones ablatorum, atque multi & varij Ecclesiastici & Catholici germinis fructus, ad oculos verè Deum amantium noscuntur pullulasse. Vnde etiam quorundam hæreticorum, secretè serpentium in terra, audacia compressa videtur; & in partibus Zelandiæ, vsurarum prauitas & vesani amores cessauerunt. Verumtamen eidem Gerardo, procurantibus (vt præsumitur) clericis & presbyteris focarias habentibus, per vestras literas hæc causa vel causæ cognitione, exercitium prædicationis indirectè interdictum est. Nam quamuis generaliter vestrae literæ emanarunt, omnes tamen alij ad sua officia penè restituti sunt; quod

ab episcopali prouidentia non sperat idem Gerardus, sed à malignorum suggestione processisse; in sanctæ ædificationis non paruum detrimentum & grauamen. Inde lætantur hæretici, & serpunt audacius. Inde exultant inimici ecclesiæ clerici focaristæ, in lubrico carnis foetidissimè permanentes. Inde gaudent vsurarij; inde etiam multiplicantur scandala, & multiplicantur fortè latius quàm carnales & mundanæ mentes valent existimare. Et quamuis (Deo teste) idem Gerardus, quantum est ex se, speculationi veritatis vacare mallet & quiescere, tamen quia vidit hostem humani generis in proximos suos vndique crudeliter grassari, & eos per abrupta & in præcipitia vitiorum impellere, quorum plures secundum spem ipsius, (vt etiam ex effectu apparuit) per suam prædicationem possint eripi à laqueo venantium, & à verbo aspero; zelo domus Domini incitatur, & amore proximorum accenditur & stimulat, vt possit verbum Domini sine emolumento temporali in paupertate humiliter sed veraciter prædicare & seminare, prout prius non sine fructu euidenti prædicauit & seminauit. Et si sibi specialis licentia denegatur, hoc saltem petit, vt parochialibus curatis non inhibeat, quin ipsum possint, si velint, admittere, qui secundum consuetudinem ciuitatis & diocesis Traiectensis, quos voluerint prædicatores maximè veros & bonos, sine licentia vestra semper admittere consueuerunt. Et adhuc (quod absit à dominatione vestra) si contra huiusmodi fructum & contra consuetudinem prædictam, ipsum Gerardum velitis à prædicationis exercitio prohibere, rogat & petit humiliter & obnixius, vt sibi causas & rationes prohibitionis vestræ velitis ostendere; & non sine monitione, quæ semper debet præcedere, ipsum iudicare, aut iure suo priuare, vel à iure suo suspendere. Qui paratus est, non solum vobis Pater, verum omni homini de singulis, quæ docet publicè vel priuatè, rationem reddere, & sanctis sanctorum radicibus & scripturis veraciter comprobare; & si necesse fuerit, ad conspectum summi Pontificis deducere.

*Epistola magistri VVilhelmi de Saluaruilla, cantoris Parisiensis
ad Papam Urbanum sextum, ad impetrandum magistro
Gerardo priuilegium prædicandi.*

23. **S**ANCTISSIMO in Christo patri ac Domino nostro, domino Urbano diuina prouidentia Papæ sexto, sacrosanctæ Romanæ ac vniuersalis Ecclesiæ summo Pontifici; Humillimus vestræ sanctitatis orator & seruator, VVilhelmus de Saluaruilla, cantor Parisiensis, archidiaconus Brabantia in ecclesia Leodiensi.

Eca-

Beatissime Pater, humillima ac deuotissima ad pedum oscula beatorum subiectione præmissa, zelum Dei habens (nisi fallor) scribo fideliter, quæ sequuntur. Vir quidam venerabilis nomine Gerardus Magnus, diaconus Traiectensis diocesis, in scientiis liberalibus, naturalibus, & moralibus, ac etiam in Theologia & iure canonico eruditus; qui dudum propter Deum omnia beneficia sua, scilicet præbendas Traiectensem & Aqueensem, ac etiam patrimonium suum satis largum reliquit, modica dicti patrimonij parte retenta pro tenui victu suo; cui mundus crucifixus est, & ipse mundo; factus est magnus hæreticorum persecutor; iustitiæ & vnitatis ecclesiæ zelator, & feruidus prædicator in dicta diocesi contra vitia laicorum & clericorum, nihil ab illis, quibus prædicat, recipiens seu requirens, nullum temporale seu ecclesiasticum petit beneficium; sed desiderat, vt liberius & sine impedimento prædicare possit, habere super hæc commissionem auctoritate apostolica. Vnde, quantum mihi potest apparere, videretur expediens, quod vestra sanctitas eidem conferat auctoritatem prædicandi, & contra hæreticos inquirendi, & etiam vestræ sanctitatis canonicam iustitiam in suis sermonibus pro- palandi, in prouincia Colonensi, vel saltem in prædicta diocesi Traiectensi. Præsentiam vestræ sanctitatis dignetur Altissimus conseruare feliciter, ad regimen Ecclesiæ suæ sanctæ. Scriptum Leodij, xxj. die Octobris.

*Epistaphium vetus, & inconditum venerabilis magistri
Gerardi Magni.*

24. **G**erardus Magnus, vixit sicut pius agnus.
Fecit quod dixit, sicut docuit, quoque vixit.
Sicut non fictus, aliis mitis, sibi strictus.
Lux fuerat cleri, tradens huic lumina veri.
Lux fuerat prauis, oculus mentis bene gnauis.
Hic mundus spretus, sed pneumate corde repletus.
Eius doctrina, falsi fuerat quasi spina.
Ridiculum vanis, odium mentis malè sanis.
Quæ falsos læsit, pars veridicis sed adhæsit.
Illi pro vero, fuit utilis hic quia clero.
Vt clero laicis prodesse volens inimicis,
Doctrina veri, debet Christus misereri
Eius de iure, pro tali pondere curæ.
Talis namque fore voluit gratis, sed amore
Diuino tactus, nulla mercede coactus.
Namque resignauit præbendas, sicut amauit
Christum, sic stravit carnem, tenues quoque parit.

De

De proprijsque bonis, tenuit regimen rationis.
Sic fuit exemplo, lux in Christi bene templo.
Gerardus Magnus, quem verus diligit agnus,
Sanctorum sortem tenet, cuincens modò mortem.

V I T A

D. F L O R E N T I I .

Prologus in vitam Reuerendi D. Florentij, deuoti presbyteri, & vicarij Ecclesiæ Dauentriensis.

1. **D**ignum iam arbitror, ex ordine præmissis, aliqua etiam scribere de vita & moribus Reuerendi Patris, ac piæ memoriæ, Domini Florentij, Dauentriensis ecclesiæ presbyteri, quondam M. Gerardi discipuli, de quò superius narratione peragi. Et rectus iam ordo loquendi procedit, vt qui bonæ arboris vbertatem in Gerardo ostendi, qui fuit nostræ deuotionis fundator, iam in pio Florentio eius discipulo, aperiã speciosi floris dulcedinem, qui eiusdem deuotionis imitator extitit, & feruentissimus propagator. Culus humiles & tractabiles mores, profectò sunt animæ languentis flores medicinales, & sanctæ eius virtutes, nonellos instruunt & prouectos.

2. Obsecro autem te frater bone, ne simplicitate eloquij mei ad iniuriam illustri sacerdotis retorqueas, qui erat humilitatis & simplicitatis amator, sed bonâ audita, pio considerationis oculo inspicias & perlegas. Esto sicut apis prudentissima, sugendo mel dulce de floribus pulchris prato in virenti, atque ad ædificationem status & ordinis tui, dilecti patris nostri Florentij virtutum germina & exempla, tanquam flores rosarum & lilia redolentia, in hortulo pectoris tui diligenter infere & recondes; vt in bono semper proficias, & in amore Christi amplius inardescas. Ipse enim fuit insigne virtutis speculum, & cunctis Deo seruire cupientibus ad cælestè regnum iuuamen. De quo tanto fidètiùs valeo loqui, quanto apertius eum agnouit, & sepius ipsi adisti & ministravi.

Novitius.

3. **O**pus, quod rogatu meo & aliorum instanter incepisti, ad honorem Dei perfice. Erit enim delectabile posteris audire, quàm clara luminaria in finibus nostris emicuerunt. Quorum meritis tu quoque particeps esse poteris, si ea quæ gratis accepisti cæteris in charitate studeatis impartiri.

Senior.